

Історія нафтогазової науки і техніки

УДК 622.24

ДОНЕЦЬ КІМ ГРИГОРОВИЧ — ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ В НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ

І.Ф. Концур, Л.В. Возняк

*ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15; тел. (3422) 40098;
e-mail: gidro@nung.edu.ua*

Автори розповідають про життєвий шлях та наукові досягнення відомого вченого в нафтогазовій галузі, досвідченого педагога, прекрасної людини – Донця Кіма Григоровича.

Ключові слова: газорідний ежектор, нафтогазопровід, нафтогазова промисловість

Автори рассказывают о жизненном пути и научных достижениях известного ученого нефтегазовой отрасли, опытного преподавателя, прекрасного человека – Донца Кима Григорьевича

Ключевые слова: газожидкостный эжектор, нефтегазопровод, нефтегазовая промышленность

The authors tell about the life and scientific achievements of the famous scientist in the oil and gas industry, wonderful person – Donets Kim Grygorovych

Keywords: gas-liquied ejector, oil and gas pipeline, oil and gas industry

У грудні цього року виповнилося б вісімдесят відомому вченому, професору Донцю Кіму Григоровичу. Тому нам хотілося б розповісти насамперед студентській молоді, молодим вченим, майбутнім спеціалістам в нафтогазовій галузі про основні віхи наукової та педагогічної діяльності Кіма Григоровича.

Народився майбутній вчений 6 грудня 1932 року в місті Ніжині Чернігівської області в сім'ї службовця. В дитинстві довелося йому пережити важкі воєнні та повоєнні роки, що відбилися на долі кожної людини нашої держави, яка жила в цей складний час. У 1946 році родина Донців переїжджає до Львова, визволеного від німецької окупації. У 1950 році Кім Григорович закінчує Львівську середню школу. Перед молодим юнаком відкриваються різні шляхи ... Який же з них обрати? Куди піти вчитися?

П'ятдесяті повоєнні роки... Інтенсивний розвиток нафтової і газової промисловості України пов'язаний з відкриттям значних запасів нафтових і газових покладів у районі Дніпрорівсько-Донецької западини, на Прикарпатті та в Причорноморсько-Кримській газоносній області. Здібна, освідчена молодь прагне випробувати свої сили у нафтогазовій справі, здобути фах, який потім використати для збереження

енергетичної безпеки держави. Серед них і Кім Григорович.

Протягом 1950-1955 років він навчався на гірничопромисловому факультеті Львівського політехнічного інституту і здобув кваліфікацію інженера-механіка за спеціальністю «Машини і обладнання нафтових і газових промислів».

Завдяки своїм природним здібностям та невтомній праці він з відзнакою закінчив Львівський політехнічний інститут у 1955 році і був направлений на роботу у нафтопромислове управління «Первомайскнефть» (селище Отрадний Куйбишевської області). Початок його трудової діяльності був типовим для випускників гірничопромислового факультету у п'ятдесяті роки: з робітничої професії. Спочатку працював дизелістом, потім змінним інженером, старшим інженером відділу капітального будівництва. Талановитий молодий інженер постійно удосконалював свої знання, вносив рацпропозиції і мріяв серйозно зайнятися науковою роботою.

В 1958 році К. Донець повертається до Львівського політехнічного інституту, де працює старшим лаборантом кафедри «Машини і обладнання нафтових і газових промислів».

В 1961 році Кім Григорович поступив до цільової аспірантури Московського інституту

нафтохімічної і газової промисловості імені І.М.Губкіна на спеціальність «Проектування і експлуатація нафтогазопроводів, газових сховищ і нафтобаз». Його науковим керівником був видатний вчений в нафтогазовій галузі Чернікін В.І.

Активна наукова діяльність Кіма Григоровича співпала з бурхливим розвитком та формуванням магістральної трубопровідної системи країни як однієї з основних галузей паливно-енергетичного комплексу. Це значною мірою визначило широке коло наукових інтересів Донця Кіма Григоровича.

Кім Григорович завжди намагався доводити результати наукових досліджень до практичної реалізації. Результатом цих досліджень став успішний захист кандидатської дисертації на тему «Дослідження роботи нафтопродуктопроводів в період розриву суцільності потоку біля перевалу».

Після закінчення аспірантури в 1964 році працював молодшим науковим співробітником Московського інституту нафтохімічної та газової промисловості імені І.М.Губкіна, а відтак був направлений до Івано-Франківського філіалу Львівського політехнічного інституту, де працював на посадах асистента кафедри нафтогазопроводів, газосховищ і нафтобаз, старшим викладачем, доцентом кафедри нафтового обладнання.

В 1967 році на базі філіалу Львівського політехнічного інституту був створений Івано-Франківський інститут нафти і газу. З 1965 року Кім Григорович працював на викладацьких посадах, віддаючи всі сили вихованню молодого покоління. Він проводив велику наукову та методичну роботу, за що у 1969 році Донцю К.Г. присвоєно вчене звання доцента по кафедрі нафтового обладнання. З цього часу все його життя, творча енергія присвячені рідному вузу.

П'ять років свого життя Кім Григорович віддав керівництву кафедри нафтового обладнання. Ним було створено повне методичне забезпечення навчальних дисциплін «Насоси і компресори», розроблено унікальні лабораторні установки для кафедри нафтового обладнання, які донині використовуються в навчальному процесі.

З 1978 року Кім Григорович — доцент кафедри нафтогазової гідромеханіки, з 1993 — професор. Протягом усіх років педагогічної та наукової діяльності Кім Григорович постійно читав лекції з основних дисциплін кафедри. Керував курсовим проектуванням. Він володів досконало лекторською майстерністю. Умів викликати та підтримати інтерес до проблеми, яка розглядалася на лекції.

Донець К.Г. зробив суттєвий внесок у дослідження і розроблення насосно-ежекторних установок для нафтогазової промисловості.

Створені ним установки для утилізації низько-напірного попутного газу успішно впроваджені на 15 родовищах, зокрема, в НГВУ «Кінельнафта», «Нижневартовськафта», «Надвірна-нафтогаз». Також розроблена і впроваджена автоматизована ежекторна установка для відбору газу з резервуарних парків.

Дослідні зразки розроблених під керівництвом Донця К.Г. ежекторів демонструвались на ВДНГ СРСР та УРСР та отримали медалі і дипломи. Ним опубліковано більше 100 наукових праць та отримано понад 20 винаходів, більшість з яких впроваджена в промисловість. За успіхи в роботі Донець К.Г. неодноразово нагороджувався грамотами, дипломами, медалями.

Окрім наукової роботи, Кім Григорович багато уваги віддавав навчально-методичній та виховній роботі. Основним методом виховання як аспірантів, наукових співробітників, так і студентів був особистий приклад вченого. В усі періоди свого життя він читав лекції, вів практичні та лабораторні заняття, постійно удосконалюючи їх. У своїх лекціях він постійно наводив приклади з практики, вчив студентів приймати сміливі технічні рішення.

В 1992 році захистив докторську дисертацію на тему «Наукові і технічні основи створення гідроприводних струминних установок для об'єктів нафтогазовидобутку».

Основний науковий напрямок досліджень - розробка засобів транспортування газорідинних сумішей, чому присвячені його кандидатська та докторська дисертації та три кандидатські дисертації захищені за його керівництвом, а саме:

– «Розробка насосно-ежекторних агрегатів для утилізації низькопотенціальних природних і нафтових газів» Рошака Й.І. (1983 р.);

– «Підвищення ефективності насосно-ежекторних установок для утилізації нафтових газів» Городівського О.В. (1986 р.);

– «Розробка самодіючого тарільчатого клапана для поршневих газоперекачувальних агрегатів» Бараненка В.І. (1984 р.).

Донець К.Г. був кваліфікованим педагогом, на високому науково-методичному рівні проводив всі заняття зі студентами. Був принциповим, вимогливим до себе і до студентів, користувався заслуженим авторитетом в колективі університету, в студентському середовищі.

За час роботи на кафедрі нафтогазової гідромеханіки ним було створено повне методичне забезпечення навчальних дисциплін «Гідравліка», «Гідравліка і гідравлічні машини», «Гідравліка і гідропривод».

Кім Григорович активно залучав студентську молодь та молодих інженерів до наукової роботи. Мав спільні публікації з студентами, неодноразово студенти за його керівництва займали призові місця на Всесоюзних та Республіканських конкурсах, нагороджувалися грамотами МВ і ССО СРСР та УРСР.

Професор Донець К.Г. – видатний учений і спеціаліст у нафтогазовій галузі. Інтелігент з великої букви, що зробив неоціненний внесок у встановлення та розвиток галузевої науки, прекрасний педагог, який підготував не одне поко-

ління висококваліфікованих спеціалістів, назажди залишиться яскравим прикладом вченого-дослідника, активного і мудрого наставника і вчителя. Його наукові праці та навчальні посібники були і залишаться настільними книгами не лише для спеціалістів нафтогазового обладнання, але і для багатотисячної студентської аудиторії майбутніх бакалаврів і магістрів з нафтогазової справи.

За сімейними обставинами в 2000 році Донець К.Г. звільнився з університету і переїхав до Російської Федерації. Ще протягом семи років він працював професором кафедри загальної інженерних дисциплін Волгоградського філіалу Південно-Російського державного університету економіки і сервісу. За його керівництвом для цього вузу розроблено та створено 13 лабораторних установок і 5 демонстраційних моделей. У 2005 році рішенням Міністерства освіти Російської федерації Донцю К.Г. присвоєно вчене звання професора кафедри гідропневмоавтоматики і гідроприводу.

З 2000 по 2001 рр. Кім Григорович виконував обов'язки декана загальнотехнічного факультету.

Був членом спеціалізованої ради КР.212.313.4. Він вніс значний вклад в розвиток матеріальної бази вузу. Ним було створено методичне забезпечення з курсу «Механіка рідин і газу». В Російській Федерації Донець К.Г. продовжував наукові дослідження в одному з перспективних напрямків з підвищення ефективності очищення питної води методом озонування, в якій процес насичення води газом інтенсифікується за допомогою газово-рідинного ежектора.

На роботі і в товаристві з друзями Кім Григорович поєднував у собі педантизм і азарт. Він захоплювався класичною літературою, прекрасно грав в шахи, любив виїжджати з друзями на природу.

Кім Григорович — турботливий чоловік та батько. Довгі роки родинного життя поділяла з ним його дружина Сафонова Тамара Яківна, яка з початку утворення кафедри нафтогазової гідромеханіки (1976 рік) працювала асистентом, а з 1985 року — асистентом кафедри охорони праці та охорони навколишнього середовища Івано-Франківського інституту нафти і газу.

Син Олег закінчив Івано-Франківський інститут нафти і газу за спеціальністю «Газонафтопробити, газонафтоосховища», зараз проживає в Івано-Франківську, займається бізнесом. Дочка Ольга — економіст за освітою, працює в Москві.

Кіма Григоровича поважали усі, хто його знав. Величезна працездатність, ерудиція, вимогливість до себе поєднувалися в ньому з доброзичливим ставленням до оточуючих.

23 січня 2012 року Донця Кіма Григоровича не стало.

Пам'ять про Кіма Григоровича – визначного вченого у нафтогазовій галузі, досвідченого педагога, прекрасної людини назавжди збережеться в серцях близьких, колег та учнів.